

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
21 - 72 / 09
Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел.бр. 9540 датум 4.11. 2009.

На основу члана 18. ст. 4 и члана 24. ст. 2. Закона о Заштитнику грађана (" Сл. гласник РС", бр. 79/2005 и 54/2007, у циљу унапређења остваривања равноправности свих грађана, људских и мањинских слобода и права Заштитник грађана даје

МИШЉЕЊЕ

о

потреби прихватања амандмана групе народних посланика посланичке групе Мањина на чл. 27. Предлога закона о попису становништва, домаћинства и станова 2011. године

...

Заштитник грађана сматра да се амандманом групе народних посланика који припадају посланичкој групи Мањина на члан 27. Предлога, правилније законски уређује начин остваривања слобода изјашњавања припадника националних мањина о националној припадности и потпуније постиже сврха закона. Његовим усвајањем ствара се правни основ да у пописним обрасцима приликом спровођења пописа 2011. године понуђени одговор код питања о националној припадности буде формулисан као питање тзв. "отвореног типа", односно на исти начин као и у до сада коришћеним пописницама. Његова реализација не доводи до додатних трошкова, иако ће свакако отежати прикупљање података приликом механичке обраде докумената.

...

Доношење закона о попису становништва, домаћинства и станова 2011. године треба да омогући утврђивање стварног броја становника, домаћинства и станова у Републици Србије као и њихово разврставање према различитим критеријума, на тај начин што ће на основу изворних обавештења о обележјима сваке од јединица пописа бити утврђен њихов тачан број и њихове најважније карактеристике. Поред тога, прибављањем, на основу предложеног закона, података о образовним, старосним, економским, етничким и другим критеријумима добиће се јасна и недвосмислена слика о структурним променама које су настале након пописа становништва 2002. године. На крају, на тај начин формирана база података треба да омогући ефикасно остваривање слобода и права основних јединица пописа и задовољавање њихових основних потреба. Због тога предложене одредбе треба да пруже стабилан и недискриминативан правни основ за спровођење пописа 2011. године.

Заштитник грађана сматра да Предлог закона о попису становништва, домаћинства и станова 2011. године може да оствари тај циљ, с напоменом да ће то бити могуће само уколико се приликом његовог спровођења буде доследно штитио достигнути степен слобода и права свих грађана, а нарочито припадника националних мањина у Републици Србији.

Предлог закона прописује, између осталог, и право лица које је обухваћено пописом да се не изјасни о националној припадности и вероисповести док пописни образац мора садржавати поуку о томе. Такво решење је у складу са Уставом Републике Србије који одредбом члана 47. гарантује да је изражавање националне припадности слободно.

Међутим, приликом пробног пописа становништва, који је био организован током 2009. године, грађани су приликом пружања података на питање о националној припадности и матерњем језику могли да бирају између два понуђена одговора: "српска" и "друга" односно "српски" и "други". На тај начин је, упркос несумњивих предности када је реч о механичкој обради података које такав начин изјашњава доноси, направљен корак уназад у погледу слободе на изражавање националне припадности. Наиме, у свим до сада спроведеним пописима становништва, понуђени одговор код питања о националној припадности и матерњем језику био је формулисан као питање тзв. "отвореног типа", тачније празна рубрика чије је суштина да се свакој јединици пописа омогући да се о понуђеном питању изјасни сходно својој слободној вољи, жељи и осећању припадности, без икаквих усмеравања, сугерисања или утицаја на њу на други начин. Само и једино на тај начин је могуће доследно спровести уставну гаранцију слободе изражавања националне припадности.

Заштитник грађана сматра да питање тзв. "полуотвореног типа" у погледу националне припадности и матерњег језика, посматрано са становништа припадника националних мањина, није у складу са уставним начелом слободе на изражавање националне припадности. Штавише, приликом предлагања закона нису узете у обзир објективне околности и стварно стање у Републици Србији када су у питању националне мањине. Наиме, осим аутохтоних мањина које веома дуго живе и имају тај статус у Републици Србији, после распада Југославије, статус мањина су добили бивши народи нпр. Македонци, Власи, Бошњаци и др. Самим тим, ни свесто о националном идентитету код појединих грађана није јака ни изражена, посебно када је реч о мешовитим браковима. Због тога, резултати последњег пописа, спроведеног у потпуно другачијим околностима, не садрже потпуне и тачне податке о броју припадника националних мањина. Имајући у виду да велики број важећих закона остваривање слобода и права које утврђују доводи у непосредну везу са припадношћу некој од националних мањина, од изузетне је важности стварање објективних услова за утврђивање тачног броја припадника националних мањина.

Заштитник грађана је при давању овог мишљења узео у обзир: Устав Републике Србије, Закон о заштити права и слобода националних мањина, Закон о саветима националних мањина, Оквирну конвенцију за заштиту националних мањина, Повељу о регионалним и мањинским језицима као и друге ратификоване међународне конвенције и документе о људским правима.

ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА

Саша Јанковић

Доставити :

- Влади Републике Србије
- Народној скупштини Републике Србије
- у списе предмета